

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sefer Qiryah ne'emanah

kolel Nevi'im u-khetuvim

Sefer Yirmeyah

Shelomoh ben Yitshaq

Fyorda, 5570 [1809/1810]

כך

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9844

יְרֵמְיָה כ"א

כ"א (א) הַדְּבָר אֲשֶׁר-הָיָה אֵל-יְרֵמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה בְּשַׁלַּח אֱלֹהֵינוּ
הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ אֶת-פִּשְׁחוֹר בֶּן-מִלְכִּיָּהוּ וְאֶת-צַפְנִיָּה בֶן-
מַעֲשִׂיָּה הַכֹּהֵן לֵאמֹר : (ב) דַּרְשׁ-נָא בְעַדְנוּ אֶת-יְהוָה כִּי
נִבְוֵכְדָר אֲצֵר מֶלֶךְ בְּבַל גִּלְחָם עָלֵינוּ אוֹלִי יַעֲשֶׂה יְהוָה אוֹתָנוּ כְּכָד-
נַפְלְאֹתָיו וַיַּעֲלֶה מֵעָלֵינוּ : (ג) וַיֹּאמֶר יְרֵמְיָהוּ אֲלֵיהֶם כֹּה תֹאמְרוּן
אֶל-צִדְקִיָּהוּ : (ד) כֹּה-אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִנְנִי מִסַּב
אֶת-כְּלֵי הַמִּלְחָמָה אֲשֶׁר בְּיַדְכֶם אֲשֶׁר גִּלְחָמִים בָּם אֶת-
מֶלֶךְ בְּבַל וְאֶת-הַכַּשְׂדִּים הַצָּרִים עֲלֵיכֶם מִחוּץ לַחוּמָה וְאֶסְפְּתִי
אוֹתָם אֶל-הַיַּד הַעִיר הַזֹּאת : (ה) וְגִלְחָמְתִּי אֲנִי אֶתְכֶם בְּיַד נְטוּיָה
וּבְזִרְעֵי חֲזָקָה וּבְאֵף וּבְכַחַמָּה וּבְקֶצֶף גָּדוֹל : (ו) וְהִבִּיתִי אֶת-יוֹשְׁבֵי
הָעִיר הַזֹּאת וְאֶת-הָאָדָם וְאֶת-הַבְּהֵמָה בְּדָבָר גָּדוֹל יִמְחוּ :
(ז) וְאַחֲרֵי-כֵן נֹאֵם יְהוָה אֶתֵּן אֶת-צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ-יְהוּדָה וְאֶת-
עַבְדָּיו וְאֶת-הָעָם וְאֶת-הַנְּשִׂאִים בְּעִיר הַזֹּאת מִן-הַדָּבָר מִן-
הַחֶרֶב וּמִן-הָרֶעֶב בְּיַד נְבוּכַדְרֶאֶצַּר מֶלֶךְ-בְּבַל וּבְיַד אִיכִיָּהוּ וּבְיַד
מִבְקָשֵׁי נַפְשָׁם וְהִכָּם לְפִי-חֶרֶב לֹא-יָחוּס עֲלֵיהֶם וְלֹא יִחְמוֹל וְלֹא-
יִרְחַם : (ח) וְאֵל-הָעָם הַזֶּה תֹּאמְרוּ כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי נֹתֵן לְפָנֵיכֶם
אֶת-דֶּרֶךְ הַחַיִּים וְאֶת-דֶּרֶךְ הַמָּוֶת : (ט) הַיֹּשֵׁב בְּעִיר הַזֹּאת יָמוּת
בְּחָרֶב וּבְרֶעֶב וּבְדָבָר וְהַיּוֹצֵא וְנָפַל עַל הַכַּשְׂדִּים הַצָּרִים עֲלֵיכֶם
יָחִיָּה

ר ש י

כ"א (ד) הגני מוסב את כלי המלחמה • יש זכס היודעים להשניע את השרים
של מעלה הממונים על פורענות להציל איש איש מן הרעה שהוא ממונה
עליה ובכך אתם בוטחים הגני מוסב את השררה של זה לזה ולא תדעו על מי
תשניעו : ואספתי אותם • כלי מלחמה אל תוך העיר הזאת שאשחית אתכם
בדבר על יד מלאך המות שהוא מן השרים העליונים וכן מפורש בעניין בדבר גדול
ימותו : (ט) והיתה לו נפשו לשלל • כאדם השולל שלל וחוטפו והולך לו כן
תהיה

מכלל יופי

כ"א (ב) גלחם עלנו • קמן כי הוא בינוני • (ג) כה האמרין • מסר ו' והמשך • (ט)

כא [א] פֿאַלגענדעס וואָרט ערגלנג פֿאַם עוויגען און ירמיהו , אַלס דער קעניג
 צדקיהו דען פּשחור , זאָהן מלכיה'ס , אונד דען צפּניה , זאָהן דעם פּריסטערס
 מעשיה מיט דעם געווק צו איהם שיקטע : [ב] „ ערווכע דען עוויגען אינוערטווע-
 גען , דען נכּוּדנצד , קעניג פֿאַן כּבל , בעקריגט אײַנס . פֿיללייכט ער צייגט דער עוויג-
 גע אונס זיינע געוועהנליכע וואונדערהילפֿע , דאַס יענער פֿאַן אונס אַכציהען מוס .“
 [ג] הירויף אַנטוואָרטטעט איהען ירמיה : זאָגעט זאָרעם צדקיהו : [ד] איך
 ווערדע , שפּריכט דער עוויגע , גאָטט ישׂראל'ס , דיא וואָפֿפֿען אויס אייערן הענדען
 ווינדען , וואָמיט איהר אייך געגען דען קעניג פֿאַן כּבל אונד געגען דיא כּשרים ,
 וועלכע אייך אויסערהאַלכ דער מויער בעלאַנגערן , פֿערטהייטיגעט , אונד זיא (דיא
 פֿיינדע) אין דיוע שטאַרט העריין פֿיהרען . [ה] איך זעלכסט ווילל מיט אויסגע-
 שטרעקטעם אַרם , מיט צאָרן , מיט גרויס אונד גראָסער ראַכניער קריג פֿיהרען ;
 [ו] ווילל נעהמליך דיא איינזאָהנער דיוער שטאַרט , מענש אונד פֿיהע שלאַגען ,
 אונד דורך אייגע שווערע פעסט שטערבען לאַססען ; [ז] אונד צולעצט דען צדקיהו
 קעניג פֿאַן יהודה , זיינע דיהנער , דאַן גאַנצע פֿאַלק אונד אַללע , דיא אין דיוער
 שטאַרט פֿאַן דער פעסט , דעם קריגע , אונד דעם הונגער איכער געכליכען וינד ,
 אין דיא געוואַלט נכּוּדנצד דעם קעניגס פֿאַן כּבל , אונד אַללער איהרער טאַר-
 פֿיינדע געבען . ערווירד זיא מיט דעם שווערטע , אָהנע שאַהנונג , אָהנע גנאָדע
 אונד באַרמהערציגקייט היגריכטען . [ח] צו דיועם פֿאַלקע אַכער שפּריך : זאָ
 זאָגט דער עוויגע : איך צייגע אייך דען וועג צום לעכען , אונד דען וועג צום טאַרע .
 [ט] ווער אין דיוער שטאַרט בלייבט , ווירד דורך קריג , הונגער אונד פעסט שטער-
 גען . ווער אַכער היגאויס אונד צו דען כּשרים , דיא אייך בעלאַנגערן , איכער געהעט ,

ווירד

כ א ו ר

כא (א) הרבר . כלל הקאפיטל הוא נבואה לצדקיהו המלך , בשלמו שלוחים לירמיה
 לדרוש את ה' בעד ישׂראל , בעת צרה , כי נלחם עליהם כבי כדכנר , והנביא מתנבא
 מוות קשה , והוכיח את בית דוד לדון דין צדק . (ב) כבל נפלאותיו , לפי הנפלאות אשר
 רגיל לעשות , ואשר לו הכח לעשות . (ד) הנני מסב , מסב לשון העברה מרשות אחד
 לרשות אחר , כמו ולא תסוב נחלה לבני ישׂראל ממטה למטה . ואמר : כלי המלחמה אשר
 צודכם אעביר אל מלך בבל וכו' , רוצה לומר אתן אתכם ואת כלי המלחמה ביד האויב , והוא
 מקרא קצר . ורש"י פירש דרך דרוש . ואספתי אותם , את מלך בבל וכסדים . וכסם אחד
 מחכמי עמים פירש , הנני מסב וכו' , שהישראלים נלקחים עם הזרים את העיר גם מסוף
 לחומת העיר , שהיו פיקדים שימרום בין הזרים אשר סביבות ירושלים , למנוע את האויב
 מלעבור דרך משעלים זרים . ואמר הנני מסב וכו' , אעביר את כלי מלחמתכם מחומה לעיר
 אל העיר , רצונו לומר שתנוסו ותסגרו עמכם בעיר , עד ילכדה האויב גם אותה . (ה)
 ונלחמתי אני אחכם , מלכד סרב המלחמה מהאויבים , תהיה ידי עליכם להמיתכם במנפה ,
 כמו שאמר בפסוק שלאחריו , בדבר גדול ימותו . (ז) מן החרב , הנשארין מן החרב
 בהלחמם על העיר , יוכה לפי סרב אחר שכבשה האויב . (ט) ונפל על הכסדים , תרגם
 יונתן וישמעאל , ר"ל ויכניע לכסדים ; ואפשר שפירושו , כמו על פני כל אחיו נפל , כלומר
 יסבין אצל הכסדים . או אפשר ונפל על הכסדים , יתגבל עמו עליהם . ואם כן יעשה יסיה ,
 והיתה לו נפשו לשלל , לריוח כאלו שלל אותה מאות . ואפשר לומר שמלת לו מוסב על האויב
 ואמר

תרגום אשכנזי

ווירד אם לעבען כלייבען, אונד ער קאן זיין לעבען אלס איינע בייטע בעטראכטען.
[י] דען איך האבע מיין אנגעזיכט צו דיזער שטאדט, צו איהרעם אונגליק, ניכט
צום גוטען געווענרעט, שפריכט דער עוויגע. זיא זאללדעם קעניג פאן בכל אין
דיא הענדע פאללען, אונד ער ווירד זיא פערברענגען. [יא] צום קעניגליכען הויז
זע אכער שפריך: הערעט דאן ווארט גאטטעס! [יב] שפראססען דעם הויזעם
דוד'ס! שפריכט דער עוויגע, ווידמעט יעדען מארגען דער געריכטבארקייט, רעט
טעט דען בערויכטען פאן זיינעם אונטערדריקקער; אויף דאס ניכט מיין צארן איז
בער איירע בעזע האנדלונגען, וויא איין פליער אויסברעכע, אונד אונאויסלעשליך
אויפלארערע. [יג] איך קאממע איבער דיך, דוא בעוואהנערין דעם טהאלס!
דוא פלעג, אויס איינער עכנע זיך ערהעכענד! שפריכט דער עוויגע; טראטן דעך,
דאס זיא (יענע איינוואהנער) שפרעכען: ווער ווירד צו אונס הערנידער קאמ
מען? ווער זיך אין אונזרע וואהנונגען וואגען? [יד] איך ווילל איך נאך אייערן
האנדלונגען שטראפען, שפריכט דער עוויגע, זיילל איין פליער אין יענעם וואלדע
אנלעגען, וועלכעם אללעם הערוסליגענדע פערזעהרען זאלל.

כב [א] דער עוויגע שפראך אלזא: געהע הינונטער אין דען פאללאסט דעם
קעניגס פאן יהודה, אונד האלטע דאזעלכסט פאלגענדע רעדע: [ב] שפריך!
הערעדאן ווארט גאטטעס, קעניג פאן יהודה, דער דוא אויף דעם טהראן דוד'ס
זיטצעסט, דוא, דייע דינער אונד דאן געואממע פאלק, וועלכעם אין דיזע
טהארע אויס אונד איינגעהט. [ג] זא שפריכט דער עוויגע: איבעט גערעכטיג
קייט אונד טוגענד אויס, רעטטעט דען בערויכטען פאן דעם אונטערדריקקערם
האנד

כ א ו ר

[ואמר בלשון יחיד על רבים כדרכו בשם הקב"ה], ופירוש: יסיה, אך יהי לשלל ולשני
לחויב. (יא) ולבית מלך יהודה, תאמר, שמעו וכו'; ומלת תאמר בפסוק ח' כמשך
לפסוק הזה. (יב) בית דוד, זכר דוד לפי שהוא היה עושה משפט, כמו שאמר ויהי דוד
עושה משפט וכדקה לכל עמו, וכן ראוי שיעשו גם בניו אחריו [רד"ק]. דינו לבקר משפט,
לבקר קודם שמתעסקו באכילה ושתיה ונדברי כרכסם חשבו במקום דין לבד הכל הנא לעוק.
[ה"ל]. (יג) הנני, אבוא אליך להלחם בך, וושבת העמק, היא ירושלים, אשר
הרים סביב לה, והיא יושפת בעמק. צור המישור, הר סביב לה מישור, ואפשר שאמר
זה למזדנת כעין. האומרים, יושביה אמרו: מי יחת, ירד לנו אל העמק והמישור, ומי יבוא
במעונתנו, ועתה אבי אומר לך הכני אליך. (יד) ביערה, הכניו לירושלים, ר"ל הערים
אשר סביבותיה, המזילס ליער לענין האש, וכת"י ביערה בקרובא [רד"ק].

כב (א) כה, כלל הקאפיטל, מפסוק א' עד כ' מוכחת מוסר ליהויקים מלך יהודה,
שידון דין דק ויעשה משפט וכדקה בישראל, ומזית קזה עליו, שימות בלא הספד
וקבורה, יען כי בנה בתים ועביותיו בלא משפט; מפסוק כ' עד כ"ד נבואה לירושלים,
שיגברו כל מאהביה, והיא תקינה ומספד, וכל ארמנותיה יהיו לחרבה. מפסוק כ"ד עד סוף
מזית קזה ליכתייהו בן יהויקים. רד בית מלך יהודה, בהר הבית נאמרה לו נבואה זו, לבן
אמר רד. ואף על פי שנבואה הזאת כבר נאמרה למעלה (כ"א, י"ג), בית דוד דינו לבקר
וכי? אמר לו עוד שאמר להם כואת בנותיהם, ושיבטיחם הבטחה טובה אם ישמעו (רד"ק).
(ב) בשערים האלה, בשערי העזרה, כמו שאמר; בשערי הבית הזה. אופירוש בשערי
בית המלך.

(ו) גלעד

יחיה וחייה קרי והיתה לו נפשו לשלל: (י) כי שמתי פני בעור הזאת
 לרעה ולא לטובה נאם יהוה ביד מלך בבל הנחן ושרפה באש:
 (יא) ולבית מלך יהודה שמעו דברי יהוה: (יב) בית דוד כה
 אמר יהוה דינו לבקר משפט והצילו גוול מיד עושק פדתצא
 כאש חמתי ובערה ואין מכבה מפני רע ומעלליהם: מעלליכם קרי
 (יג) הנני אליך ישבת העמק צור המישר נאם יהוה האמרים מיד
 יחתי עלינו ומי יבוא במעונותינו: (יד) ופקדתי עליכם בפרי
 מעלליכם נאם יהוה והצתי אש ביערה ואכלה כל סביביה:
 כב (א) כה אמר יהוה רד בית מלך יהודה ודברת שם את
 הדבר הזה: (ב) ואמרת שמע דברי יהוה מלך יהודה הישב
 על פסא דוד אתר ועבדיה ועמם הבאים בשערים האלה:
 (ג) כה אמר יהוה עשו משפט וצדקה והצילו גוול מיד עשוק

וגר

ר ש י

חסיס לו נפשו שלולה מן המיתה מן הסורגים: (י) פני • כתרנומו רוגזי:
 (יב) מיד עושק • טעמו למטה שאינו שם דבר אלא שם הגזלן העושק חת
 אחרים • ואין מכבה • שלא ימלט לכס שריד: (יג) יושבת העמק • ירוסלם
 היא בתוך עמק • ד"א שהעמיק הקב"ה בה ענה עליך להחריבך: צור המישור
 הר שכל סביבו מישור • מי יחתי עלינו • מי יחתי עלינו כמו כי שם ארס נחתים
 (מלכים ב' ז')

כב (ג) אל

מכלל יופי

וחיה • כתיב, וקרי וחייה, והענין אזה • והיתה לו נפשו לשלל • לריוח, כאלו
 שלל אותה • (יא) ולבית מלך יהודה • חסר תחמר, כמו שאמר נמעלה: ואל העם הזה
 תאמר, וסמך על המנין נחסרונו, וזה מנהג המקרא במקומות רבים, ופירושו ולבית, לו
 ולצניו ושריו, שהם בני משפחתו • (יב) דינו לבקר משפט • רוצה לומר קודם שתעסקו
 באכילה ושתיה ובדבר מרכבכם • גוול מיד עושק • לא שהכל אחד, אלא שבידאי הגוול עושק,
 כי אחר שיגוול סברו בתוקף אין צריך לומר שיצטקנו, אם יבא ממינו לידו, ופירושו בלתי תעסקו
 את רעך ולא תגוול (ויקרא י"ט) • מעלליהם • כתוב בה"א, וקרי בכ"ף, מעלליכם,
 לכמה אים, כמו שאמר, שמעו דיכו והצילו • (יג) הנני אליך • כנגד ירוסלם אשר פן
 וקראה יושבת העמק, לפי שהיא גבוהה, וסביבותיה עמק, והיא יושבת בעמק, וכן קראה:
 צור המישור, כי היא צורית, וסביבותיה מישור • מי יחתי עלינו • ארסי נחת, משפט
 זנת, ולולא הסי"ת היה דגוש, ופירושו, מי ירד ומי יחתי, וכן (תהלים ל"ט) יתנחת על
 ידך, ומרגום וירד, ונחת, ואמר בלשון ירידה לענין המלחמה שהיא בעמק ובמישור, כמ
 שאמר